

TORUŃ jest jednym z najstarszych i najbardziej urokliwych miast Polski północnej – jego historia, tradycja i kultura sięgają VIII wieku. Gród Kopernika urzeka urodą i niepowtarzalnym klimatem Starówki z licznie zachowanymi zabytkami minionych wieków, obrazującymi niemal wszystkie epoki i style architektoniczne. Zapraszamy na fascynujący spacer uliczkami Starego i Nowego Miasta. Zachęcamy do odwiedzenia ratusza staromiejskiego, Dworu Artusa, Domu Kopernika, Krzywej Wieży, ruin zamku krzyżackiego, pomnika Mikołaja Kopernika, fontanny Flisaka, Teatru Wila-

ma Horzycy i wielu innych obiektów, których historię przybliży Państwu nasz przewodnik. Niezwykle bogactwo znakomicie zachowanych pomników przeszłości pozwoliło na wpisanie Torunia w 1997 roku na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO. Współczesny Toruń to prężnie rozwijający się ośrodek gospodarczy, naukowy i kulturalny, oferujący gościom rozliczne możliwości wypoczynku i rozrywki. Mamy nadzieję, że nasz przewodnik pomoże Państwu w przyjemnym spędzeniu czasu w nadwiślańskim grodzie.

Wydawca

BUDYNEK POCZTY GŁÓWNEJ (Rynek Staromiejski 15). Poczta Główna mieści się w zachodniej części Rynku Staromiejskiego. To neogotycki gmach zaprojektowany przez Johanna Ozena. Był wznoszony w dwóch etapach w latach 1881-1894 na miejscu starej poczty oraz hotelu de Sanssouci. Pierwszy budynek należał do słynnego toruńskiego polityka, uczonego i burmistrza Samuela Luthera Gereta, a w 1818 r. został zakupiony przez władze państwowe z przeznaczeniem na urząd pocztowy. Drugi dom, na miejscu którego wybudowano obecny budynek Poczty Główniej, zwany był domem weselnym, a w połowie XVIII w. zamieniono go na gospodę Pod Białym Orłem; następnie w 1807 r. został przebudowany na luksusowy hotel de Varsovie, który z kolei w 1815 r. przemianowano na de Sanssouci (zatrzymywali się w nim tacy goście, jak Napoleon Bonaparte).

Poczta Główna

FORTY TORUŃSKIE

(numeracja, nazwy, położenie)

- I Jan III Sobieski – w pobliżu ul. Winnica (Rubinkowo I)
 - II Stefan Czarniecki – przy ul. Leszczyńskiej (Rubinkowo I)
 - III Stanisław Jabłonowski – przy ul. Skłodowskiej-Curie (Mokre)
 - IV Stefan Żółkiewski – przy ul. Chrobrego (Mokre)
 - V Karol Chodkiewicz – przy ul. Polnej (Wrzosey II)
 - VI Jarema Wiśniowiecki – przy ul. Szosa Chełmińska (Wrzosey I)
 - VII Tadeusz Kościuszko – przy ul. Polna i ul. Szosa Okrężna (Bielany – Brzeziny)
 - VIII Kazimierz Wielki – przy ul. Bieleńskiej (Bielany)
 - IX Bolesław Chrobry – przy ul. Szosa Okrężna (Przedmieście Bydgoskie)
 - X Bateria Nadbrzeżna – przy ul. Przy Grobli (Podgórz)
 - XI Stefan Batory – przy ul. Poznańskiej (Podgórz)
 - XII Władysław Jagiełło – w dzielnicy Podgórz
 - XIII Karol Kniaziewicz – przy ul. Kniaziewicza (Stawki)
 - XIV Józef Bem – przy ul. Łódzkiej (Stawki)
 - XV Henryk Dąbrowski – w dzielnicy Rudak
- Fort Świętego Jakuba – Jan Kiliński – przy ul. Generała Sowińskiego (Przedmieście Jakubskie)
- Fort Kolejowy – przy ul. Rudackiej (Rudak)
- Przyczółek Mostowy – przy ul. Podgórskiej (Podgórz)

CIEKAWOSTKI TORUŃSKIE

PORTRET MIKOŁAJA KOPERNIKA

Jedna z najcenniejszych pamiątek kopernikowskich, powstał w 1585 roku w pracowni niderlandzkiego malarza wzorowany na autoportrecie Kopernika dostarczonym z Fromborka. Był ekspozycyjny od 1594 roku w bibliotece gimnazjalnej obok królów polskich. Odnaleziony i odrestaurowany po II wojnie światowej. Jako depozyt I Liceum Ogólnokształcącego Mikołaja Kopernika jest ekspozycyjny w Sali Mieszczarskiej ratusza staromiejskiego.

PIERNIKI TORUŃSKIE

Wyrabiane od XIV w., znane były w całej Rzeczypospolitej i znacznej części Europy. Kupcy zabierali je w dalekie podróże, rycerze na wyprawy wojenne. Spożywano je szczególnie jako przysmak lub zakąskę do wina, miodu i wódki. Wypiekano je również w ozdobnych formach z drewna lub gipsu na trwałe upominki. Obecnie produkuje się pierniki do konsumpcji oraz tzw. historyczne, wypiekane w odlewach z brązu. Sprzedawane są na całym świecie.

DZWON TUBA DEI

Napis łaciński na krawędzi dzwonu: „ROKU PAŃSKIEGO 1500, DNIA 22 WRZEŚNIA JA TRĄBA BOŻA NA CHWAŁĘ BOŻĄ I ŚW. JANA CHRZCIELA I EWANGELISTY, PATRONÓW TEJ ŚWIĄTYNI, ODLANA ZOSTAŁAM”. Dzwon umieszczony w wieży Katedry Świętych Janów waży ponad 7 ton i posiada średnicę dolną 2,17 m. Witał polskich królów, obecnie słyszy się go na Wielkanoc i w czasie procesji Bożego Ciała.

EPIDEMIE NAWIEDZAJĄCE TORUŃ

Toruń był dość często opanowywany przez dżumę i trąd. Już w 1318 r. pojawiają się zapiski o epidemii trądu, dlatego też utworzono repozytorium, które w XV w. zostało zamienione na dom dżumy. Dżuma pojawiła się w Toruniu w roku 1587, 1588 i 1603.

RATUSZ STAROMIEJSKI

Posiada 1 wieżę co oznacza 1 rok, 4 wieżyczki to pory roku, 52 sale to 52 tygodnie roku, 365 okien – to 365 dni roku. W sali królewskiej ratusza 17 VI 1501 r. o godz. 10 rano zmarł król Jan Olbracht. W Sali Mieszczarskiej znajduje się słynny portret Mikołaja Kopernika z 1585 roku.

TRZY KORONY

Hotel na Rynku Staromiejskim 21

- 1697 – zatrzymała się tu Marysieńka Sobieska (wdowa po królu Janie III Sobieskim) z synami Konstantym i Aleksandrem
- 1709 – przebywał tu car Piotr Wielki z synem Aleksym w towarzystwie króla Augusta II Mocnego
- 1875 – powołano tu do życia Towarzystwo Naukowe
- 1877 – mieszkał tu Jan Matejko z rodziną
- 1843 – bawił tu przejazdem Zygmunt Krasiński
- 1880 – zatrzymała się tu Helena Modrzejewska

CIEKAWOSTKI TORUŃSKIE

PORTRET MIKOŁAJA KOPERNIKA

Jedna z najcenniejszych pamiątek kopernikowskich, powstał w 1585 roku w pracowni niderlandzkiego malarza wzorowany na autoportrecie Kopernika dostarczonym z Fromborka. Był ekspozycyjny od 1594 roku w bibliotece gimnazjalnej obok królów polskich. Odnaleziony i odrestaurowany po II wojnie światowej. Jako depozyt I Liceum Ogólnokształcącego Mikołaja Kopernika jest ekspozycyjny w Sali Mieszczarskiej ratusza staromiejskiego.

PIERNIKI TORUŃSKIE

Wyrabiane od XIV w., znane były w całej Rzeczypospolitej i znacznej części Europy. Kupcy zabierali je w dalekie podróże, rycerze na wyprawy wojenne. Spożywano je szczególnie jako przysmak lub zakąskę do wina, miodu i wódki. Wypiekano je również w ozdobnych formach z drewna lub gipsu na trwałe upominki. Obecnie produkuje się pierniki do konsumpcji oraz tzw. historyczne, wypiekane w odlewach z brązu. Sprzedawane są na całym świecie.

DZWON TUBA DEI

Napis łaciński na krawędzi dzwonu: „ROKU PAŃSKIEGO 1500, DNIA 22 WRZEŚNIA JA TRĄBA BOŻA NA CHWAŁĘ BOŻĄ I ŚW. JANA CHRZCIELA I EWANGELISTY, PATRONÓW TEJ ŚWIĄTYNI, ODLANA ZOSTAŁAM”. Dzwon umieszczony w wieży Katedry Świętych Janów waży ponad 7 ton i posiada średnicę dolną 2,17 m. Witał polskich królów, obecnie słyszy się go na Wielkanoc i w czasie procesji Bożego Ciała.

EPIDEMIE NAWIEDZAJĄCE TORUŃ

Toruń był dość często opanowywany przez dżumę i trąd. Już w 1318 r. pojawiają się zapiski o epidemii trądu, dlatego też utworzono repozytorium, które w XV w. zostało zamienione na dom dżumy. Dżuma pojawiła się w Toruniu w roku 1587, 1588 i 1603.

RATUSZ STAROMIEJSKI

Posiada 1 wieżę co oznacza 1 rok, 4 wieżyczki to pory roku, 52 sale to 52 tygodnie roku, 365 okien – to 365 dni roku. W sali królewskiej ratusza 17 VI 1501 r. o godz. 10 rano zmarł król Jan Olbracht. W Sali Mieszczarskiej znajduje się słynny portret Mikołaja Kopernika z 1585 roku.

TRZY KORONY

Hotel na Rynku Staromiejskim 21

- 1697 – zatrzymała się tu Marysieńka Sobieska (wdowa po królu Janie III Sobieskim) z synami Konstantym i Aleksandrem
- 1709 – przebywał tu car Piotr Wielki z synem Aleksym w towarzystwie króla Augusta II Mocnego
- 1875 – powołano tu do życia Towarzystwo Naukowe
- 1877 – mieszkał tu Jan Matejko z rodziną
- 1843 – bawił tu przejazdem Zygmunt Krasiński
- 1880 – zatrzymała się tu Helena Modrzejewska

z baszt była bardzo ciekawa świata, więc zaprzyjaźniła się z płynącą obok rzeką, która płynęła z daleka, bo aż z samych gór, i mijiała po drodze wiele krain, których baszta niestety nie mogła zobaczyć. Pocziwa rzeka opowiadała więc swojej przyjaciółce o tych wszystkich miejscach, a ta rozmarzyła się i zaczęła zazdrościć Wiśle jej przygód. Z tej zazdrości postanowiła nie słuchać już opowieści nieświadomej niczego Wisły. Ta jednak przyzwyczała się do opowiadania o swoich przeżyciach i postanowiła nakłonić basztę do ponownego wysłuchiwania opowieści. Zaczęła więc podmywać jej mury. Baszta nie mogła wytrzymać uderzeń fal i krzyknęła do swojej dawnej przyjaciółki: „Proszę cię, nie rób tego, bo runę”, na co Wisła odpowiedziała jej: „To ruń”. Tak się złożyło, że akurat przechodziło tamtędy dwóch wędrowców, nieznających nazwy miasta, które ujrzeli na swojej drodze. Do ich uszu dotarły niesione przez echo słowa Wisły: „To ruń”. I właśnie tak postanowili zapisać nieznanie miasto na swojej mapie. Nazwa przyjęła się i od tej pory bezimienne dotychczas miasto zaczęło zwać Toruniem.

KRÓTKA HISTORIA TORUŃSKICH PIERNIKÓW

Toruńskie pierniki, zaliczane obok gdańskiej gorzałki, krakowskiej panny i warszawskich trzewików do najlepszych rzeczy w dawnej Polsce, mają swoją historię, która według legend sięga czasów bardzo odległych, a historycznie została udokumentowana w XVII w., kiedy to pojawiają się wzmianki o piernikarzu Mikołaju Czanie. Tradycja produkcji pierników wywodzi się z warsztatu rodziny Gustawa Weesego. Pierwsza fabryka pierników powstała w Toruniu w 1869 r. Wcześniej nie było jednego przedsiębiorstwa zajmującego się wypiekiem tych smakołyków. Wiadomo jednak, że toruński magistrat wysyłał w darze pierniki produkowane przez miastowych mistrzów piernikarskich niemieckiej parze królewskiej wraz z życzeniami na Nowy Rok. Owe pierniki figuralne wysyłało Hohenzollernom aż do ostatniego roku ich panowania. W czasach wojny siedmioletniej kurier generała von Korfa złożył zamówienie u sekretarza Rady Miejskiej na pierniki dla cesarzowej Elżbiety, księcia Piotra i jego żony, carycy Katarzyny. Do zamówienia załączono weksel na dużą sumę. Rada nie przyjęła weksla, ale poleciła piekarzom, aby zamówione pierniki wykonali z jeszcze lepszego ciasta niż dotychczas. Tak powstało ciasto królewskie do wypieku pierników. Produkowano także pierniki dla polskich królów, jak chociażby medal z piernika sporządzony dla Władysława IV Wazy. Wiadomo, że miał on 24 cm średnicy, a jego głównym elementem była korona

